

SASKin lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle*Vuote: asiantuntijapyyntö 22.2.2016*

Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto valtioneuvoston kehityspoliittisesta selonteosta. Keskitymme lausunnossamme valiokunnan pyynnössä määriteltyihin erityisalueisiin.

1. Ihmisarvoisten työpaikkojen edistäminen

YK:n uudet kestävän kehityksen tavoitteet pyrkivät poistamaan köyhyyden maailmasta mm. edistämällä kaikkia koskevaa, kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoisten työpaikkojen luomista. Tämä Agenda 2030:n kahdeksas alataavoite on noussut painopistealueeksi myös valtioneuvoston uudessa kehityspoliittisessa selonteossa, mitä SASK pitää tärkeänä ja onnistuneena linjauksena.

Selonteko korostaa yksityisen sektorin merkitystä kehittyvien maiden talouden moottorina ja pitää tarpeellisena kasvattaa yksityisen sektorin osuutta myös kehitysrahoituksessa ja Suomen kehitysyhteistyössä. SASK pitää oikeana näkemystä, että uusien työtilaisuuksien luominen vaatii kehittyvien maiden oman yksityisen sektorin vahvistumista, jota voidaan tukea myös yksityisen sektorin kehitysrahoituksella ja kehitysyhteistyöllä. Kestävien tulosten ehto on kuitenkin se, että Suomen kehitysyhteistyön kulmakiveksi nostettu *ihmisoikeusperustaisuus* toteutuu aidosti myös yksityisen sektorin kehitysohjelmissa. Jotta ohjelmien tuella syntyvät työtilaisuudet olisivat ihmisarvoisia, tulee jokaisen julkista rahoitusta saavan varmistaa Kansainvälisen työjärjestön ILO:n vahvistamien työelämän perusoikeuksien toteutuminen toiminnassaan. ILO:n yleissopimukset ovat keskeinen elementti myös YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevissa ohjaavissa periaatteissa (*UNGP on Business and Human Rights*). Niitä ei tule pitää suosituksina, vaan kehitysrahoitusta saavia yrityksiä velvoittavina periaatteina, joiden toteutumisesta on myös raportoitava.

Työelämän perusoikeuksien käytännön toteutuminen ja uskottava vastuullisuusvalvonta voivat onnistua vain paikallisten osapuolten aktiivisella osallistumisella ja yhteistyöllä. Ristiriita- ja konfliktitilanteiden ratkaiseminen edellyttää sekä osaamista että työläinsäädännön ja kansainvälisten sopimusten ja ohjeiden tuntemusta. Kehittyvissä maissa on usein tarvetta tukea paikallisten työmarkkinaosapuolten valmiuksia osallistua hankkeen toteutukseen ja vastuullisuusvalvontaan.

2. Naisten ja tyttöjen oikeudet

ILO:n työelämää koskeviin perussopimuksiin kuuluu syrjinnän kieltö, joka koskee myös sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää. Tasa-arvon toteutuminen työelämässä riippuu kaikkialla keskeisesti siitä, miten syrjimättömyyden periaate onnistutaan juurruttamaan paikallisiin työelämän käytäntöihin ja työpaikkatasolle. SASK edellyttää omien hankkeidensa paikallisilta kumppaneilta tasa-arvosuunnitelmaa ja mekanismeja, joilla karsitaan naisia syrjiviä perinteitä ja käytäntöjä sekä työpaikoilta että järjestöjen omista rakenteista ja päätöksenteosta.

Lasten – sekä tyttöjen että poikien - aseman ja tulevaisuuden kannalta oleellista on, että vanhemmilla on säällinen toimeentulo, joka mahdollistaa lasten koulunkäynnin ja vähentää heidän riskiään joutua hyväksikäytön kohteiksi. Jos perheeltä puuttuu ihmisarvoinen työ ja säällinen toimeentulo, tytöt ovat useissa maissa suurimmassa vaarassa jäädä vaille koulutusta ja paremman tulevaisuuden edellytyksiä.

3. Valvonta ja raportointi

Kehitysyhteistyörahoitusta saavien järjestöjen rahankäytön ja talouden valvonta toteutuu jo tällä hetkellä varsin tiukan raportointikäytännön ja mm. kansainvälisten tilintarkastustoimistojen suorittaman valvonnan kautta. Tilitysten ja rahankäytön valvonta on mielestämme toimivaa ja tiukkaa. On huolehdittava siitä, että samat vaatimukset koskevat kaikkia kehitysrahoitusta saavia toimijoita, niin järjestöjä kuin yrityksiä ja yhteisöjäkin.

Rahankäytön valvonnan ohella kehoitamme kiinnittämään huomiota siihen, millaisin kriteerein rahoittaja jatkossa arvioi kehityshankkeiden *tuloksellisuutta* ja *vaikutuksia*. Jos esimerkiksi pitkäaikaisen koulutus- ja valistushankkeen tuloksia ja vaikutuksia pyritään mittaamaan samoilla mittareilla ja aikarajoilla kuin teknisen infrastruktuurihankkeen, kuten tuulivoimalainvestoinnin onnistumista, päädytään väistämättä harhaanjohtaviin päätelmiin. SASKin mielestä kaikkien rahoitusinstrumenttien kehittämisessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota tuloksellisuusindikaattoreihin ja siihen, että ne soveltuvat kunkin hanketoiminnan luonteeseen ja mittaavat aidosti toivottuja kehitysvaikutuksia.